

Stanovisko 2/2021 ve věci odborné praxe studentů

ADH ČR registruje, že přibývají situace, kdy dochází k zaměstnávání studentů oboru dentální hygiena na pozici dentálních hygienistek bez odborné způsobilosti. Někteří zaměstnavatelé směřují nabídku pracovní pozice dentální hygienistky přímo studentům oboru dentální hygiena a ti pak takové služby pacientům skutečně poskytují. Stanovisko 2/2021 si klade za cíl analyzovat, za jakých podmínek jsou studenti připravující se na praxi zdravotnického povolání dentální hygienistky oprávněni takovou odbornou praxi vykonávat a zda, a popřípadě za jakých podmínek, mohou vykonávat činnosti, ke kterým jsou kompetentní dentální hygienistky.

1. Definice

DH – dentální hygienistka

VCZP – vyhláška č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů

ZL – zubní lékař

ZNZP – zákon č. 96/2004 Sb., zákon o nelékařských zdravotnických povoláních, ve znění pozdějších předpisů

ZZS – zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů

2. Relevantní právní úprava

Výkon odborné praxe studentů dentální hygiena, jakožto jednoho z oborů nelékařského zdravotnického povolání, reguluje komplexně ustanovení § 46 odst. 2 ZZS. Podle tohoto ustanovení platí, že poskytovatel zdravotních služeb je povinen zajistit, aby osoby připravující se na výkon zdravotnického povolání prováděly při klinické a praktické výuce, praktickém vyučování a odborné praxi, která se uskutečňuje na jeho pracovištích, jen činnosti, včetně zdravotních výkonů, které jsou součástí výuky nebo praxe, a to **pod přímým vedením** zdravotnického pracovníka, který má způsobilost k samostatnému výkonu zdravotnického povolání a je v pracovněprávním nebo obdobném vztahu k tomuto poskytovateli zdravotních služeb. Uskutečňují-li se klinická a praktická výuka nebo praktické vyučování a odborná praxe za přítomnosti zdravotnického pracovníka, který není v pracovněprávním nebo obdobném vztahu k poskytovateli zdravotních služeb a který je:

- učitelem praktického vyučování a odborné praxe zdravotnických oborů vzdělávání, nebo
- akademickým pracovníkem, který je učitelem zdravotnického oboru, je poskytovatel zdravotních služeb povinen zajistit, aby tento zdravotnický pracovník neposkytoval na jeho pracovišti zdravotní služby a postupoval v součinnosti se zdravotnickým pracovníkem uvedeným ve větě první.

Závěr je tedy jednoduchý. **Osoby připravující se na výkon povolání dentální hygienistky (totéž ale platí i ohledně osob připravujících se na výkon povolání zubního lékaře) nemohou vykonávat činnost, ohledně které v budoucnu mají získat odbornou způsobilost, jakkoli samostatně, ale zásadně vždy pod přímým vedením** zdravotnického pracovníka, který má způsobilost k samostatnému výkonu zdravotnického povolání (tedy u zubního lékaře nebo dentální hygienistky s odbornou způsobilostí vykonávat činnost bez odborného dohledu).

Definice přímého vedení je pak obsažena v ustanovení § 4 odst. 5 ZNZP. Vyplývá z ní, že za výkon povolání pod přímým vedením se považuje výkon činností, ke kterým je zdravotnický pracovník nebo jiný odborný pracovník způsobilý nebo ke kterým způsobilost získává, **při stálé přítomnosti a podle pokynů zdravotnického pracovníka způsobilého k výkonu těchto činností bez odborného dohledu** a v rozsahu, který tento zdravotnický pracovník určí. Přímé vedení může vykonávat také lékař, zubní lékař, farmaceut, klinický psycholog nebo klinický logoped v rozsahu své způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání.

Podstatné také je, že účelem výkonu odborné praxe je řádná příprava studenta na výkon budoucího zdravotnického povolání. Poskytovatelé zdravotních služeb, u nichž se tito studenti připravují, nemohou připustit, aby příprava na výkon povolání, přísně limitovaná ustanovením § 46 odst. 2 ZZS, byla ve skutečnosti provozována jako samostatné poskytování zdravotních služeb pacientům ze strany osob, které dosud odbornou způsobilostí nedosáhly.

3. Závěry

Na základě výše uvedeného přehledu relevantních právních předpisů shrnujeme následující závěry:

• Studenti připravující se na výkon povolání dentální hygienistky, kteří dosud odbornou způsobilost nezískali, v žádném případě nemohou poskytovat pacientům zdravotní služby (poskytování služeb dentální hygiena dle VCZP) samostatně.

• Osoby připravující se na výkon povolání dentální hygienistky mohou vykonávat činnost, ohledně které v budoucnu mají získat odbornou způsobilost, pouze za účelem přípravy na výkon povolání a vždy a bezvýjimčně pod přímým vedením zdravotnického pracovníka, který má způsobilost k samostatnému výkonu zdravotnického povolání (tedy u zubního lékaře nebo dentální hygienistky s odbornou způsobilostí vykonávat činnost bez odborného dohledu). Přímé vedení musí být vykonáváno tak, že zdravotnický pracovník musí být osobně přítomen a dávat studentovi pokyny, jak má být zdravotnický výkon veden. O vedení zdravotnického výkonu a poskytnutí služby tak rozhoduje způsobilý zdravotnický pracovník, nikoli student, který zárok provádí – ten se pouze řídí pokyny¹.

¹V tom je i zásadní rozdíl oproti úkonům, ke kterým je potřeba odborný dohled.

• Jestliže někteří poskytovatelé zdravotních služeb zaměstnávají studenty na pozici dentální hygienistky bez odborné způsobilosti a takto i služby pacientům nabízejí, jedná se o postup v rozporu s právními předpisy. Důležité je však znát i okolnosti konkrétního případu. Studenta oboru dentální hygiena není možné zaměstnat na pozici dentální hygienistky/ty bez odborné způsobilosti, neboť dentální hygienistka bez odborné způsobilosti nemůže poskytovat pacientům zdravotní služby. Jak výše zmíněno, není také možné, aby studenti poskytovali zákroky dentální hygiena pacientům bez neustálé přítomnosti a dle pokynů zdravotnického pracovníka, který je přímo vede. Pokud bude prokázáno, že se vyskytují případy, kdy studenti oboru dentální hygiena u některých poskytovatelů zdravotních služeb (například u ZL) poskytují zdravotní služby pacientům samostatně, jedná se o přeštek dle ZZS a je na místě podání podnětu k příslušnému krajskému úřadu.

• Podle okolností se může jednat i o postup v rozporu s dobrými mravy hospodářské soutěže. Neboť jestliže například určitý poskytovatel zdravotních služeb pacientům nabízí služby dentální hygienistky, která ale ve skutečnosti dentální hygienistkou není, jedná se o klamavý přístup vůči spotřebitelům.

Stanovisko bylo zpracováno ve spolupráci s JUDr. Robertem Falbrem.

V Praze dne 15. 12. 2021